

Exotische steuren in Nederland

Willie van Emmerik, Sportvisserij Nederland

Euwenlang is in de Biesbosch en omgeving gevist op de Europese steur (*Acipenser sturio*). Rond 1900 liepen de populaties van de soort sterk terug door onder meer waterverontreiniging, scheepvaart, overbevissing en het door kanalisatie verdwijnen van paai- en opgroeigebieden. De Europese steur behoort, net als alle andere steur- en lepelsteursoorten, tot de meest bedreigde vissoorten ter wereld.

Sinds enkele jaren maken een aantal organisaties (ARK natuurontwikkeling, het Wereld Natuur Fonds, Sportvisserij Nederland en het Ministerie van LNV samen met Duitse en Franse partners) zich sterk voor de herintroductie van de Europese steur. Hierbij wordt ook gekeken naar alles wat een succesvol herstel van de steurpopulatie kan belemmeren.

Daarbij is onder meer onderzoek gedaan naar het voorkomen van exotische steuren. Hieruit is naar voren gekomen dat in de stroomgebieden van Rijn en Maas 10 exotische steursoorten en diverse hybriden voorkomen. Na het ontdebelen van de gevonden waarnemingen, afkomstig van hengselregistraties, duik- en zichtwaarnemingen, bleek dat circa duizend exotische steuren zijn aangetroffen in Nederland. Deze steuren komen wijdverspreid voor in sportvisvijvers en ander geïsoleerd buitenwater zoals parkvijvers, recreatieplassen en diepe plassen. Ze zijn echter ook aangetroffen in open, verbonden wateren zoals kanalen, rivieren en grote meren. Het betreft vooral de Siberische steur (*A. baerii*), diamantsteur (*A. guldenstaedtii*) en sterlet (*A. ruthenus*).

Deze exotische steuren komen vooral door uitzetting en ontsnapping in het buitenwater terecht. Een reden kan bijvoorbeeld zijn dat een steur te groot wordt voor de vijver, waardoor de eigenaar bij gebrek aan alternatieven het dier loslaat in het buitenwater, hoewel dit verboden is. Veel steursoorten worden tegenwoordig massaal gehouden in de aquacultuur en zijn te koop in bijvoorbeeld tuincentra.

Bij loslaten van exotische steuren in het buitenwater is er onder meer risico op hybridisatie en competitie met de inheemse soort en de insleep van ziektes en parasieten, wat de herintroductie van de inheemse Europese steur kan benadelen. Vanwege deze risico's wordt geadviseerd het houden van deze vissen aan strenge regels te verbinden.

Sterlet (*Acipenser ruthenus*). (Foto: Jelger Herder)

Voorbeelden van (sub)adulte exotische steuren die werden geïntroduceerd in de delta van Rijn en Maas, gevangen door sportvissers: (a) *Acipenser baerii*, (b) *A. guldenstaedtii*, (c) *A. naccarii*, (d) *A. oxyrinchus* (dit is een inheemse soort), (e) *A. ruthenus*, (f) *A. stellatus*, (g), *A. transmontanus* en (h) *Huso huso*.

Herkeningskaart uitheemse steuren

In ons land worden diverse uitheemse steursoorten in het wild aangetroffen: diamantsteur (*Acipenser guldenstaedtii*) (synoniemen: Russische steur en Donausteur), Siberische steur (*A. baerii*), spitsnuitsteur (*A. stellatus*) en sterlet (*A. ruthenus*). De Europese steur (*A. sturio*) is uitgestorven in het Rijnstroomgebied, maar de afgelopen jaren zijn er diverse initiatieven (zoals uitzettingen) opgezet om de inheemse steur weer terug in de Rijn te krijgen.

Kenmerken om op te letten

Met een combinatie van een paar uiterlijke kenmerken kan de juiste soort op naam gebracht worden:

- ▶ Aantal, contrast en formaat beerpunten op de flank (A)
- ▶ Snuitvorm
- ▶ Positie en structuur beekraden

Let op: snuitvorm, kleur en contrast tussen beerpunten en lichaamsbouw veranderen sterk naarmate steuren ouder worden. Jonge steuren hebben een spierse snuit en zijn contrastloos.

Beerpunten Europese steur

Sterlet (*Acipenser ruthenus*)
 Lengte afgebeld hier: 23 cm | Beerpunten: Contrast (Klein) | Aantal: 16-21 | Snuit: Spits
 Max. lengte: 120 cm | Gem. lengte: 90-100 cm

Siberische steur (*Acipenser baerii*)
 Lengte afgebeld hier: 33 cm | Beerpunten: Contrast (Zeer klein) | Aantal: 12-17 | Snuit: Spits
 Max. lengte: 200 cm | Gem. lengte: 80-140 cm

Spitsnuitsteur (*Acipenser stellatus*)
 Lengte afgebeld hier: 23 cm | Beerpunten: Contrast (Groot) | Aantal: 26-32 | Snuit: Lang en spits
 Max. lengte: 220 cm | Gem. lengte: 120-150 cm

Diamantsteur (*Acipenser guldenstaedtii*)
 Lengte afgebeld hier: 95 cm | Beerpunten: Contrast (Groot) | Aantal: 24-50 | Snuit: Kort en stomp
 Max. lengte: 200 cm | Gem. lengte: 100-150 cm

Herkeningskaart uitheemse steuren - vervolg

Europese steur (*Acipenser sturio*) - uitgestorven
 Lengte afgebeld hier: 60 cm | Beerpunten: Contrast (Groot) | Aantal: 24-40 | Snuit: Spits
 Max. lengte: 300 cm | Gem. lengte: 130-220 cm

Kweekvormen en hybriden
 Kweekvormen en hybriden komen helaas ook in het wild voor. Veel steursoorten kunnen hybridiseren en hebben mogelijk verwervende uiterlijke kenmerken. Bij twijfel: maak goede foto's + beschrijvingen en geef je waarneming door!

Verspreiding en voorkomen
 Uitheemse steuren worden tegenwoordig steeds vaker aangetroffen. Veel waarnemingen leed. visvijvers komen uit grote andere zoete rivieren, kanalen en recreatieplassen in en rondom stedelijk gebied.

Waarnemingen
 Geef waarnemingen door via Waarneming.nl, Tehme.nl, Nijmegen.nl of Vangstregistratie.nl. Deze gegevens zijn van groot belang voor inzicht in de verspreiding en trends van verschillende vissoorten.

Samenstelling: Mark Groen, Voerwegweg 100, Zoelen, Fokus, Inger Hinder, Tekeboog: Paul Vianen
 Stichting RAVON, Postbus 1413, 6301 BK Nijmegen, www.ravon.nl

Herkeningskaart Uitheemse steuren. (Bron: www.ravon.nl/herkeningskaarten)

Verder lezen

Brevé, N.W.P., R.S. Leuven, A.D. Buijse, A.J. Murk, J. Venema & L.A. Nagelkerke, 2022. The conservation paradox of critically endangered fish species: Trading alien sturgeons versus native sturgeon reintroduction in the Rhine-Meuse river delta. *Science of the Total Environment* 848: 1-10.

